

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 219/2023-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného JUDr. Michal Miškovič – advokátska kancelária, s. r. o., Palisády 32, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ advokát JUDr. Michal Miškovič, proti postupu Špecializovaného trestného súdu v Pezinku v konaní vedenom pod sp. zn. 12Tp/24/2022 a jeho uznesení z 22. decembra 2022 a uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3Tostš/1/2023 z 11. januára 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 11. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 4, čl. 6 ods. 3 písm. a) a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Špecializovaného trestného súdu v Pezinku (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12Tp/24/2022 a jeho uznesením z 22. decembra 2022 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 3Tostš/1/2023 z 11. januára 2023. Zároveň sa domáha priznania mu primeraného finančného zadostučinenia a náhrady trov jeho právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľovi bolo uznesením vyšetrovateľa Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, odboru Stred, Banská Bystrica (ďalej len „vyšetrovateľ“) pod ČVS: PPZ-198/NKA-ST3-2021 z 13. júla 2022 podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vznesené obvinenie pre zločin

poškodzovania finančných záujmov Európskej ústie podľa § 261 ods. 1 a 3 Trestného zákona v súbehu so zločinom subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 1 a ods. 4 písm. a) Trestného zákona.

3. V uvedenej trestnej veci bol sťažovateľ na návrh prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „špeciálna prokuratúra“) pod sp. zn. VII/1 Gv 145/2021/1000 uznesením špecializovaného trestného súdu sp. zn. 12Tp/24/2022 z 21. októbra 2022 v spojení s uznesením najvyššieho súdu č. k. 3Tostš/12/2022 z 9. novembra 2022 vzatý do väzby z dôvodu uvedeného v § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

4. Žiadosťou doručenou špeciálnej prokuratúre 5. decembra 2022 (podanou 2. decembra 2022) sa sťažovateľ domáhal svojho prepustenia z väzby na slobodu s odôvodnením, že v jeho prípade absentuje materiálna podmienka väzby, pretože skutok, pre ktorý mu bolo vznesené obvinenie, preukázateľne nenapĺňa znaky stíhaných trestných činov. Prokurátor špeciálnej prokuratúry žiadosti sťažovateľa nevyhoviel, preto ju na rozhodnutie predložil špecializovanému trestnému súdu.

5. Špecializovaný trestný súd uznesením č. k. 12Tp/24/2022 z 22. decembra 2022 predmetnú žiadosť sťažovateľa podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol a rovnako zamietol aj jeho žiadosti o nahradenie väzby zárukou dôveryhodnej osoby, písomným sľubom, dohľadom probačného a mediačného úradníka alebo peňažnou zárukou podľa § 80 ods. 1 písm. a), b) a c) a § 81 Trestného poriadku.

6. Sťažnosť sťažovateľa proti uvedenému rozhodnutiu špecializovaného trestného súdu odôvodnenú predovšetkým poukazom na nezákonnosť vedenia trestného stíhania najvyšší súd uznesením č. k. 3Tostš/1/2023 z 11. januára 2023 podľa 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

7. Sťažovateľ bol z väzby na slobodu prepustený 10. februára 2023.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti tvrdí, že v žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu apeloval na tú skutočnosť, že sa v trestnom konaní nedozvedel, a nie je to možné zistiť ani z obsahu uznesenia o vznesení obvinenia, aké konkrétne povinnosti vyplývajúce z jeho funkcie mal porušiť či zanedbať, ktorých následkom by malo byť prípadné vyvodenie trestnoprávnej zodpovednosti voči nemu. Nerozumel, čo sa mu kladie za vinu a v čom tkvie protiprávnosť jeho konania. Namietal tiež v uznesení o vznesení obvinenia zamlčanú subjektívnu stránku stíhaných činov, keď podozrenie o jeho vedomosti o falošných, neúplných či nesprávnych dokladoch vyšetrovateľ vznášajúci obvinenie vo vzťahu k nemu nekonštatuje ani neuvádza také okolnosti, z ktorých by bolo možné poznať vnútorný psychický pomer sťažovateľa k jednotlivým obligatórnym znakom skutkovej podstaty trestného činu. Sťažovateľ tvrdil, že porušenie alebo aj zanedbanie eventuálnych kontrolných povinností štatutárneho orgánu právnickej osoby, ktorá čerpá nenávratný finančný príspevok, netvorí skutkovú podstatu trestného činu poškodzovania finančných záujmov Európskej únie ani trestného činu subvenčného podvodu.

9. Ako sťažovateľ uvádza, na žiadnom mieste odôvodnenia uznesenia o vznesení obvinenia sa nedozvedel, ktorej z troch alternatív protiprávneho konania pojatého do § 261 ods. 1 Trestného zákona sa mal dopustiť a konkrétne akým jeho správaním sa tak malo udiť. Zo znenia skutkovej

vety výrokovej časti uznesenia o vznesení obvinenia sa môže dohadovať, že išlo o poskytnutie nesprávnych a popripade aj falošných dokladov. Bolo však potrebné, aby sťažovateľovi ako jeho prípadnému páchatel'ovi bola prisudzovaná vedomosť, že použité či predkladané doklady sú buď falošné, nesprávne alebo neúplné. Táto domnienka však zo zabezpečených dôkazov nielenže nevyplývala, ale ju vyšetrovateľ ani nekonštatoval. Podvodný úmysel sťažovateľa sa u neho nikde nezjavoval.

10. Rovnako sťažovateľ namietal, že z uznesenia o vznesení obvinenia nebolo možné zistiť, ktorý z dvoch nevyhnutných následkov predpokladaných skutkovou podstatou trestného činu poškodzovania finančných záujmov Európskej únie mal byť jeho konaním spôsobený. Podľa jeho názoru taký následok nenastal. Pri kontrolách plnenia projektu, ako aj pri vládnom audite na projekt neboli zistené akékoľvek nedostatky a vždy boli na základe predchádzajúcich kontrol peňažné prostriedky riadne refundované.

11. Podľa sťažovateľa neboli naplnené ani znaky skutkovej podstaty trestného činu subvenčného podvodu, a to zvlášť pokiaľ išlo o jeho objektívnu stránku (čo tvorí podstatu jeho údajného protiprávneho konania). Ani v súvislosti s týmto trestným činom vyšetrovateľ nepoukázal na „*mimotrestnú*“ právnu normu, ktorá ukladá povinnosť sťažovateľovi, ktorej porušenie by malo mať trestnoprávny dopad na neho.

12. Sťažovateľ zotrval na názore, že mu nebola zodpovedaná elementárna otázka, ktoré konkrétne zákonné normy osobitného predpisu porušil. Iba vyšetrovateľom riadne sprístupnené informácie o celom obsahu právnej normy opodstatňujúcej vznesenie obvinenia môžu u sťažovateľa privodiť porozumenie o dôvodnosti jeho trestného stíhania a následne mu umožniť účinnú obhajobu. V opačnom prípade preto ide o zjavne arbitrárny a ústavne neudržateľný postup orgánov činných v trestnom konaní.

13. Skutočnosti, ktoré boli proti sťažovateľovi uvádzané, podľa jeho názoru nepopisujú žiadne jeho trestnoprávne relevantné správanie a už vôbec nie také, ktoré by pokrývali znaky trestných činov subvenčného podvodu a poškodzovania finančných záujmov Európskej únie, preto nemohlo existovať dôvodné podozrenie zo spáchania uvedených trestných činov. Opísaným postupom orgánov činných v trestnom konaní bola popretá zásada *nullum crimen sine lege*. Žiadne z ustanovení Trestného zákona neobsahuje taký prvok konania či opomenutia v správaní prípadného páchatel'a, ktoré sa dáva za vinu sťažovateľovi.

14. Ďalšia námietka sťažovateľa smeruje k nevykonaniu dôkazu špecializovaným trestným súdom v konaní o jeho osobnej slobode. Išlo o ním predloženú zvukovú nahrávku z 27. septembra 2017, ktorá mala poukázať na nedôveryhodnosť a výpovednú nespoľahlivosť dvoch spoluobvinených, ktoré „*popierajú poskytovanie opatrovateľskej činnosti*“. Postup všeobecného súdu, ktorý sa odmietol zaoberať navrhnutým dôkazom, sťažovateľ považuje za nezákonný, narúšajúci najmä kontradiktórnosť procesu a zároveň aj princíp rovnosti zbraní.

15. Ak aj sudca pre prípravné konanie špecializovaného trestného súdu považoval obsah nahrávky v danom čase za vecne nepodstatný, bolo podľa názoru sťažovateľa jeho povinnosťou sa s daným dôkazom oboznámiť, inak sťažovateľ ostal nevypočutou stranou konania. Sťažovateľovi tak nebola poskytnutá rovnaká príležitosť odprezentovať svoje námietky, čím bol postavený do zásadne nevýhodnejšej pozície v porovnaní s prokurátorom. Zároveň sa sťažovateľ domnieva, že ani

v štádiu väzobného konania by všeobecný súd nemal nahrádzať procesnú aktivitu strán, preto, ak audionahrávka ako dôkaz nebola spochybňovaná a namietaná samotným prokurátorom, nebol oprávnený takto iniciatívne zasiahnuť do práva obvineného – sťažovateľa na preukázanie skutočností oslabujúcich dôvody väzby. Podľa sťažovateľa nemôže byť v súlade s právami garantovanými dohovorom, keď v danom prípade nebola súdom prejavená ochota vykonať navrhnutý dôkaz, t. j. vypočuť si predložený audiozáznam.

16. Sťažovateľ zastáva názor, že ak by aj špecializovaný trestný súd vyhodnotil audiozáznam ako nezákonne vyhotovený, táto skutočnosť sama osebe nespôsobuje absolútnu dôkaznú nepoužiteľnosť v trestnom konaní, pretože tu jednoznačne prevažuje jeho právo nad osobnú slobodu, ktoré je hodnotovo vyšším princípom než ochrana prejavu osobnej povahy.

17. Rozhodnutiu najvyššieho súdu sťažovateľ vytýka, že vo vzťahu k dôvodnosti trestného stíhania je „*právne posúdenie*“ súdu druhého stupňa iba paušálne, fráзовité a stereotypné. Na kardinálne výhrady sťažovateľa, ktorými boli námietky, že:

- (i) skutkovou podstatou predpokladaný následok protiprávneho zadržania finančných prostriedkov nenastal,
 - (ii) nebola označená právna norma, ktorej ustanovenie mal sťažovateľ porušiť,
 - (iii) zadokumentovaný a vyšetrovateľom pripustený dôkaz nebol sudcom pre prípravné konania pripustený,
- najvyšší súd reagoval tak, že ich uzavrel ako „*teoretické objasňovanie*“ ustanovení Trestného zákona, Trestného poriadku, Občianskeho zákonníka a zákona o obecnom zriadení a viac sa im nevenoval.

18. Sťažovateľ je presvedčený, že ním vznesené námietky mali takú povahu, že boli aktuálnymi už pre dané štádium konania. Najvyšší súd nevysvetlil prečo príslušné námietky neboli podstatné pre fázu rozhodovania o väzbe sťažovateľa. Nezaujatie žiadneho stanoviska k daným námietkam znamená podľa sťažovateľa zjavnú neodôvodnenosť rozhodnutia najvyššieho súdu, ktorá vyvoláva dojem arbitrárnosti a tým aj jeho neakceptovateľnosť z hľadiska ochrany jeho práv. Najvyšší súd úplne rezignoval na vysporiadanie sa so zásadnými námietkami obhajoby. Odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu tak nespĺňa ústavné kritéria dostatočnosti a jednoznačnosti dôvodov, na ktorých súd vydané rozhodnutie založil.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

19. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 49 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 4, čl. 6 ods. 3 písm. a) a čl. 13 dohovoru postupom špecializovaného trestného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12Tp/24/2022 a jeho uznesením z 22. decembra 2022 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3Tostš/1/2023 z 11. januára 2023, ku ktorému malo dôjsť nedostatočnou odôvodnenosťou a arbitrárnosťou napadnutých rozhodnutí, ktoré nereagovali na námietky sťažovateľa s následkom jeho ponechania vo väzbe napriek absencii jej materiálnych podmienok.

III.1. K namietanému porušeniu základných práv zaručených ústavou a práv zaručených dohovorom postupom a rozhodnutím špecializovaného trestného súdu

20. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... *ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd*“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) (IV. ÚS 170/2022, III. ÚS 678/2021).

21. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 249/2021).

22. Trestný poriadok zakotvujúci inštitút sťažnosti ako riadneho opravného prostriedku poskytuje priestor aj na uplatnenie námietok týkajúcich sa pochybení konajúceho prvostupňového súdu potenciálne predstavujúcich zásahy do základných práv a slobôd trestne stíhanej osoby. Rozhodovanie o tomto opravnom prostriedku patrí vždy nadriadenému druhostupňovému súdu. Sťažovateľ teda disponoval možnosťou uplatniť svoje námietky o prípadnom pochybení špecializovaného trestného súdu prostredníctvom podanej sťažnosti, ktorú aj využil. A pretože právomoc najvyššieho súdu poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa predchádzala oprávneniam ústavného súdu, je vylúčená jeho právomoc (ústavného súdu) na prerokovanie tejto časti ústavnej sťažnosti.

23. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru uznesením najvyššieho súdu

24. Ústavný súd vo svojej judikatúre k čl. 17 ods. 2 ústavy uviedol, že vo vzťahu k väzbe obsahuje také práva, akými sú napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (porov. napr. I. ÚS 26/2013, III. ÚS 7/00, IV. ÚS 270/09).

25. Z čl. 17 ods. 2 ústavy ďalej vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Ústavou aprobovateľné uplatnenie inštitútu väzby je zároveň determinované aj existenciou konkrétnych skutočností, ktoré svojou podstatou musia dať *ratio decidendi* (nosné dôvody) na uplatnenie tohto zabezpečovacieho inštitútu. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva zaručeného v čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich za väzbu a proti nej, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (porov. napr. I. ÚS 31/2010, II. ÚS 349/2013, III. ÚS 271/07, IV. ÚS 361/09).

26. V neposlednom rade z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že všeobecný súd rozhodujúci o sťažnosti proti uzneseniu o vzatí do väzby (a rovnako aj o pokračovaní väzby) sa musí adekvátne a preskúmateľne vyrovnáť s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa (porov. III. ÚS 135/04, III. ÚS 466/2010) a tiež že z odôvodnenia rozhodnutia o zamietnutí sťažnosti obvineného proti prvostupňovému súdnemu rozhodnutiu, ktorým bolo rozhodované o väzbe (resp. o jej predĺžení alebo zamietnutí žiadosti o prepustenie obvineného na slobodu), musí byť zrejmé, že sa príslušný súd náležite zaoberal všetkými podstatnými argumentmi a námietkami, ktoré obvinený vo svojej sťažnosti uviedol (porov. III. ÚS 34/07, IV. ÚS 230/2011).

27. Právomoc ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná najmä na preskúmanie, či dôvod a spôsob obmedzenia osobnej slobody rozhodnutiami všeobecných súdov vo väzobných veciach [napr. v zmysle posúdenia, či sú rozhodnutia všeobecných súdov o väzbe podložené zákonnými dôvodmi, či súd výslovne, prehľadne a logicky vysvetlil, z ktorých konkrétnych skutočností vyplýva dôvod väzby, či sú rozhodnutia riadne a vyčerpávajúco odôvodnené, či súd rozhodol o zákonnosti ďalšieho trvania väzby a žiadosti obvineného o prepustenie na slobodu urýchlene a pod.] je v súlade s právami a slobodami zaručenými čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 dohovoru (porov. napr. I. ÚS 47/2013, II. ÚS 230/02, II. ÚS 38/05, III. ÚS 352/2011, IV. ÚS 124/03, IV. ÚS 153/09).

28. Do obsahu právomoci ústavného súdu však nepatrí preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ktoré viedli k záveru o existencii zákonného dôvodu na vzatie do väzby, resp. ponechaní dotknutej osoby vo väzbe. Tento postup skúma sťažnostný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je oprávnený na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takéhoto zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní (porov. napr. I. ÚS 316/2011, II. ÚS 76/02, II. ÚS 466/2013, III. ÚS 466/2010, IV. ÚS 83/03, IV. ÚS 619/2013). Skutkové a právne závery príslušného všeobecného súdu však môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (porov. I. ÚS 12/05, II. ÚS 410/06, III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07).

29. Väzobné konanie týkajúce sa rozhodovania o osobnej slobode obvinenej osoby musí spĺňať niektoré fundamentálne požiadavky spravodlivého konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Jednou z nich je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré

preskúmateľným spôsobom jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („*fairness*“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (pozri napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05).

30. Sťažovateľ namieta nedostatočnú odôvodnenosť a arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, ktorý podľa neho vôbec nereagoval na jeho konkrétne námietky uplatnené v konaní o väzbe, v ktorej bol napokon ponechaný napriek neexistencii jej materiálnych podmienok.

31. Ústavný súd vzhľadom na sťažovateľom uplatnenú argumentáciu považoval za nevyhnutné poukázať na niektoré relevantné časti tzv. skutkovej vety uznesenia o vznesení obvinenia popisujúcej skutok, pre ktorý je proti sťažovateľovi vedené trestné stíhanie, zo znenia ktorej vychádzali aj všeobecné súdy pri rozhodovaní o jeho osobnej slobode. Sťažovateľovi teda bolo vznesené obvinenie za skutok opísaný tak, že *«ako starosta obce... uzatvoril... na základe žiadosti... o zapojenie do národného projektu „Podpora opatrovateľskej služby“ v rámci Operačného programu „Ľudské zdroje“..., ako poskytovateľ opatrovateľskej služby s Implementačnou agentúrou Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR Zmluvu o spolupráci..., ktorá je financovaná zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu a štátneho rozpočtu SR, predmetom ktorej bola úprava práv a povinností medzi IA MPSVR SR a poskytovateľom opatrovateľskej služby obcou... v súvislosti s poskytovaním refundácií finančných prostriedkov za výkon OS v mesačných intervaloch prostredníctvom nenávratného finančného príspevku na obdobie od 2/2016 do 4/2018 vrátane, pričom následne predložil na IA MPSVR SR:*

- *nepravdivé čestné vyhlásenie opatrovateľky... ktorým deklarovala, že neprekročila určený 12-hodinový limit za deň za všetky pracovné úväzky kumulatívne u viacerých zamestnávateľov, čo bola jedna z podmienok uznania výdavku pri refundácii finančných nákladov na opatrovateľské služby, čo však nebola pravda...,*
- *predkladal v dobe od 01. 02. 2016 do 30. 04. 2018 nepravdivé výkazy odpracovaných hodín a realizovaných úkonov opatrovateľskej činnosti vo vzťahu k opatrovateľom... hoci títo reálne výkon opatrovateľskej činnosti nevykonávali,*
- *predložil nepravdivé osvedčenia o absolvovaní akreditovaného vzdelávacieho programu realizovaného prezenčnou formou v dobe od 20. 10. 2015 do 30. 11. 2015 u osôb... hoci títo tento vzdelávací program neabsolvovali,*
- *predkladal výkazy odpracovaných hodín a realizovaných úkonov opatrovateľskej činnosti vo vzťahu k opatrovateľke... hoci s ňou bola podpísaná... pracovná zmluva v rozpore s § 11 ods. 2 písm. b) zák. č. 369/1990 Z. z., ktorý zakazuje obci, kde bol občan zvolený za poslanca, uzatvárať s ním pracovné zmluvy, čím neoprávnene vylákal od IA MPSVR SR finančné prostriedky vo forme nenávratného finančného príspevku ako refundácie nákladov spojených s poskytovanými opatrovateľskými službami... ktoré boli financované z prostriedkov EÚ (85%) v celkovej výške 45.128,40 € a z prostriedkov štátneho rozpočtu SR (15%) v celkovej výške 7.963,83 € a celkovo takto spôsobil IA MPSVR SR škodu vo výške 53.092,23 €.».*

32. Pri preskúmaní napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu ako druhostupňového súdu a argumentácie v ňom uvedenej ústavný súd vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a nadriadeného súdu nemožno

posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a druhostupňové konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Taktiež v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri zamietnutí odvolania (v tomto prípade sťažnosti) sa odvolací súd (tu nadriadený súd) môže obmedziť i na prevzatie odôvodnenia nižšieho súdu (rozsudok ESLP vo veci Helle v. Fínsko z 19. 12. 1997, sťažnosť č. 20772/92, body 59 – 60). Uvedené závery zahŕňajú aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (prvostupňového súdu, ako aj druhostupňového súdu), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

33. Opodstatnenosť trestného stíhania sťažovateľa najvyšší súd nachádzal v dovtedy zhromaždených dôkazoch obsiahnutých v spise, z ktorých vyplývalo dôvodné podozrenie nasvedčujúce tomu, že vyšetrovaný skutok sa stal, má znaky trestného činu a že na jeho páchaní sa sťažovateľ mohol podieľať.

34. V podrobnostiach k splneniu materiálnych podmienok väzby najvyšší súd odkázal podobne ako špecializovaný trestný súd na predošlé rozhodnutia o väzbe sťažovateľa v tejto veci, konkrétne na prvostupňové uznesenie č. k. 12Tp/24/2022 z 21. októbra 2022 a uznesenie najvyššieho súdu č. k. 3Tostš/12/2022 z 9. novembra 2022, ktoré oba konajúce súdy (prvého aj druhého stupňa) považovali za stále aktuálne, pretože od tohto ostatného rozhodovania o osobnej slobode sťažovateľa nedošlo k zásadnej zmene majúcej vplyv na posúdenie materiálnej podmienky väzby (dôvodnosť trestného stíhania).

35. V predošlých najvyšším súdom označených rozhodnutiach všeobecné súdy konštatovali, že dôvodné podozrenie z neoprávneného čerpania nenávratného finančného príspevku bolo podložené výpoveďami dvoch obvinených, ktoré jednoznačne a opakovane popreli absolvovanie povinného akreditovaného vzdelávania a popreli tiež vykonávanie akejkoľvek opatrovateľskej činnosti, ako aj pravosť ich podpisov na listinách deklarujúcich výkon takejto činnosti. Rovnako ďalší svedkovia popreli realnosť vykonávania v rámci projektu vykázanej opatrovateľskej služby zo strany zamestnancov obce. Za stíhaný skutok mohol byť trestne zodpovedný práve sťažovateľ ako starosta obce, a to aj na základe tvrdenia viacerých osôb (obvinených), že to bol práve on, kto im prácu ponúkol a sprostredkoval. Podľa súdu prvého stupňa bolo iluzórnym sa domnievať, že sťažovateľ ako starosta malej obce sa nezaujímal a nemal prehľad o projekte, ktorý sa v obci realizoval prostredníctvom zamestnancov obce, a to na základe žiadosti, ktorú podal on sám osobne. Z hľadiska viny sťažovateľa mohlo byť podľa názoru špecializovaného trestného súdu, ako to uviedol v uznesení z 21. októbra 2022, v zásade irelevantné, aký prospech (a či vôbec) mal sťažovateľ z peňazí, ktoré sa jemu (obci) podarilo od štátu a Európskej únie vylákať, pretože aj v prípade, ak by všetky neoprávnene čerpané finančné prostriedky vzápätí použil ako starosta obce v prospech jej obyvateľov, stále by išlo o nesprávny postup a na neoprávnenosti čerpania finančných prostriedkov by to nič nezmenilo.

36. V súvislosti s existenciou väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku vo vzťahu k sťažovateľovi najvyšší súd v napadnutom uznesení z 11. januára 2023 uviedol, že sťažovateľ si túto okolnosť privodil vlastným konaním priamo súvisiacim s výsluchmi spoluobvinených, ktoré bolo možné jednoznačne posúdiť ako konanie kolúzne. Citujúc zo zápisníc o výsluchu dvoch spoluobvinených, ktoré v nich opísali správanie sťažovateľa vo vzťahu k nim, ako majú vo veci vypovedať pred orgánom činným v trestnom konaní, najvyšší súd vyhodnotil

jednoznačnú danosť označeného väzobného dôvodu. Z výsluchov obvinených pritom vyplynulo, že zo strany sťažovateľa išlo o inštruovanie na výpoveď, s ktorou sa svedkyne nestotožňovali, pretože v skutkových okolnostiach bol z ich pohľadu pravdou opak. Najvyšší súd už v predošlom uznesení z 9. novembra 2022 (na ktoré v napadnutom rozhodnutí odkazoval) poukázal na skutočnosť, že aj výpoveď ďalšej svedkyne utvrdzuje správnosť záveru, že sťažovateľ nielen po vznesení mu obvinenia ale aj pred ním, a to v priamej súvislosti s vyšetrovaným skutkom, bol verbálne aktívny smerom k osobám, ktoré by ho pri posudzovaní legálnosti získania, resp. refundácii vo forme inkriminovaného nenávratného finančného príspevku, v prípade jeho policajného vyšetrovania mohli usvedčiť v tom, že opatrovateľské služby, na ktoré bol tento príspevok účelovo viazaný, osoby formálne deklarované ako opatrovateľky takúto službu reálne nevykonávali. Z vyjadrení spoluobvinených podľa najvyššieho súdu pritom jasne a zrozumiteľne vyplývalo, že sťažovateľ ich ovplyvňoval s cieľom dosiahnuť ich konkrétnu výpoveď týkajúcu sa nie akejkolvek (pre vec nepodstatnej, periférnej) otázky, ale o trestnoprávne relevantnej otázke s konkrétnym obsahom, a to bez ohľadu na to, či išlo o pravdivú alebo lživú informáciu. Uviedol, že podľa dvoch menovaných obvinených im sťažovateľ nemal povedať, že majú vypovedať pravdu, ale ako konkrétne majú vypovedať o konkrétnej okolnosti, a to spôsobom, ktorý bol súladný s jeho procesnou obranou. Najvyšší súd popisom ďalších skutkových okolností zdôraznil, že pôsobenie sťažovateľa bolo úspešné, keď jedna z obvinených pri prvom výsluchu nevy povedala a druhá obvinená (po prestávke vo výsluchu) vypovedala sťažovateľom požadovaným spôsobom, čo však následne pri ďalšom výsluchu už poprela, keď sama priznala, že práve v dôsledku komunikácie s obvineným sťažovateľom (nie z iného dôvodu) odpovedala, čo sa týka opatrovania, nepravdivo.

37. Najvyšší súd preto vyhodnotil, že sťažovateľ označené dve spoluobvinené nielen ovplyvňoval v tom, ako majú vypovedať v trestnom konaní, ale ich aj ovplyvnil, čo zjavne chcel využiť vo vlastný prospech. Pri výpovediach obvinené jasne a presvedčivo, spôsobom, ktorý nevzbudzuje pochybnosti o obsahu komunikácie s nimi vyvolanej sťažovateľom, potvrdili konkrétny spôsob jeho kolúznej aktivity.

38. Špecializovaný trestný súd oproti argumentácii najvyššieho súdu k existencii dôvodu kolúznej väzby uviedol, že v danom prípade budú vo veci vykonávané ďalšie úkony, v rámci ktorých by (v prípade pobytu sťažovateľa na slobode) existovala dôvodná obava, že sťažovateľ využije svoj vplyv a pokúsi sa vplývať na opätovne vypočúvané osoby. V súvislosti s týmto konštatovaním poukázal na úzke prepojenie niektorých spoluobvinených so sťažovateľom.

39. Ďalšie námietky sťažovateľa najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí (z 11. januára 2023) považoval za teoretické objasňovanie jednotlivých ustanovení Trestného zákona (rozoberanie skutkovej podstaty stíhaných trestných činov), Trestného poriadku (časovej pôsobnosti, štádií vykonávania dokazovania a spôsobilosť dôkazov), Občianskeho zákonníka (zákonnosť audiozáznamu) a zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov (platnosť pracovnej zmluvy), ktoré neboli spôsobilé ovplyvniť v tomto štádiu konania iné posúdenie materiálnej podmienky väzby sťažovateľa. Konajúci súd bol toho názoru, že sa týmito námietkami budú orgány činné v trestnom konaní zaoberať v ďalšom konaní alebo súd v prípade podania obžaloby.

40. K predloženému zvukovému záznamu sa však vyjadril špecializovaný trestný súd (s ktorého odôvodnením rozhodnutia sa najvyšší súd stotožnil), ktorý uviedol, že ak by tento dôkaz aj bol

zákonný a vykonateľný (čo však bude potrebné zodpovedať v ďalšom konaní), sám osebe nijako nevyvrátil podozrenie, že opatrovateľská služba nebola reálne a zákonným spôsobom realizovaná. Poukázal v tejto súvislosti na výpovede obvinených a svedkov a na záznamy o kontrole v domácnostiach opatrovaných osôb, z ktorých malo predbežne vyplývať, že podpisy tých istých osôb (opatrovateľov) sú na jednotlivých záznamoch výrazne odlišné. Navyše, jedna z obvinených sama poprela pravosť podpisu na čestnom vyhlásení. Podozrenie z účelového vytvárania záznamov o fiktívne vykonávaných „kontrolách“ na mieste samom zo strany svedkyne (zatiaľ neobvinenej) posilňovalo aj vyjadrenie ďalšej svedkyne, ktorá si nepamätala na žiadnu kontrolu realizovanú v domácnosti ňou opatrovanej osoby. Podľa predložených záznamov však mala byť taká kontrola realizovaná až trikrát.

41. Z rekapitulácie relevantnej argumentácie najvyššieho súdu v spojení s argumentáciou špecializovaného trestného súdu obsiahnutej v odôvodneniach ich rozhodnutí je zrejmé, že konajúce súdy sa všetkými pre rozhodnutie o osobnej slobode sťažovateľa podstatnými tak skutkovými, ako aj právnymi otázkami v primeranom rozsahu zaoberali a na tieto dali presvedčivé odpovede. Preto hovoriť o arbitrárnosti alebo nedostatočnej odôvodnenosti týchto rozhodnutí nie je na mieste.

42. Len pre úplnosť, v snahe odstrániť akékoľvek prípadné pochybnosti považoval ústavný súd za potrebné poukázať na svoju judikatúru (pozri napr. III. ÚS 241/07, III. ÚS 271/07, I. ÚS 92/08 II. ÚS 131/08, IV. ÚS 41/08, IV. ÚS 314/08), v zmysle ktorej odôvodnenie rozhodnutia odkazom na predošlé rozhodnutia, ako to bolo aj v aktuálnom prípade, treba považovať síce krajné ale stále akceptovateľné, a to aj v prípade rozhodovania o osobnej slobode. Spôsob takejto formulácie odôvodnenia z hľadiska jeho preskúmateľnosti je možné považovať za prípustný, pretože obsah predchádzajúcich rozhodnutí bol stranám trestného konania (teda aj sťažovateľovi) známy ich oznámením. Navyše, v danej veci od predošlého rozhodovania o väzbe sťažovateľa neuplynulo také dlhé obdobie, ktoré by spochybňovalo prijateľnosť uplatneného spôsobu odôvodnenia napadnutých rozhodnutí špecializovaného trestného súdu a najvyššieho súdu.

43. K podstate námietok sťažovateľa ústavný súd uvádza, že z rozhodnutí o väzbe oboch všeobecných súdov je zrejmé v čom malo spočívať konanie, pre ktoré bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie, prečo ho bolo potrebné považovať za protiprávne (subsumovateľné pod skutkové podstaty trestných činov) a z akých dôvodov bolo opodstatneným domnievať sa, že sa ho mohol dopustiť sťažovateľ. Evidentné nesplnenie povinností vyplývajúcich zo zmluvy, ktorú za jednu zo zmluvných strán signoval sťažovateľ ako starosta (štatutárny orgán) obce, alebo klamné deklarovanie ich splnenia predkladaním dokumentov (dokladov) so zjavne nepravdivým alebo falšovaným obsahom, ktorých (povinností) splnením bolo podmienené vyplácanie refundácií z finančných prostriedkov štátu a Európskej únie, ku ktorému (vyplateniu) na základe opísaného konania napokon aj došlo, možno považovať za také skutkové okolnosti, ktoré zodpovedajú konštatovaniu všeobecných súdov o naplnení všetkých obligatórnych znakov skutkových podstat, pre ktoré je trestné konanie v danom prípade vedené. Trvanie sťažovateľa na nevyhnutnosti uvedenia ním požadovaného označenia konkrétnych „mimotrestných“ právnych noriem, ktorých porušenia sa mal dopustiť, alebo samotného uvedenia takýchto zákonom určených povinností v skutkovej vete je v rámci uvedeného zjavne bezdôvodnou požiadavkou. Z opisu skutku v spojení s odôvodnením rozhodnutí všeobecných súdov konajúcich o osobnej slobode sťažovateľa sú čitateľné aj opodstatnené domnienky o jeho vedomosti a zodpovednosti ako starostu obce za reálne uskutočnený postup v rozpore s dotknutou zmluvou. Ako špecializovaný trestný súd zistil,

sťažovateľ ako starosta obce v súvislosti s realizáciou projektu priebežne a opakovane podpisoval množstvo dokumentov a priznal, že zvukovú nahrávku o údajnom hromadnom stretnutí opatrovateliek mu poskytla osoba, ktorá ho vyhotovila, keďže ako starosta obce vykonával kontrolu plnenia tohto projektu.

44. Evidentným je aj spôsobený následok (neoprávnené získanie refundácií) takéhoto konania (dokladovaním činnosti, ktorá v skutočnosti vykonávaná nebola). Je pritom potrebné zvýrazniť, že všetky tieto skutočnosti evidentne vyplývali z dovtedy vykonaného vyšetrovania, t. j. mali oporu v zrealizovaných procesných úkonoch, predovšetkým vo výsluchoch svedkov a obvinených, ktoré špecializovaný trestný súd a najvyšší súd v rozhodnutiach zreteľne označili.

45. O dôkazy vyplývajúce z týchto dôkazných prostriedkov všeobecné súdy opreli aj danosť väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, keď z výpovedí svedkov a spoluobvinených malo jednoznačne vyplývať „úspešné“ kolúzne správanie sťažovateľa spočívajúce v inštruovaní spoluobvinených, ako majú v trestnom konaní vypovedať. Výsledky dovtedy vykonaného prípravného konania zjavne preukazovali, že zo strany sťažovateľa malo dochádzať k reálnemu ovplyvňovaniu vyšetrovania.

46. K výčitke sťažovateľa o odmietnutí vykonania dôkazu špecializovaným trestným súdom vypočutím predloženého zvukového záznamu ústavný súd poznamenáva, že *prima facie* sa táto námietka môže javiť v súvislosti s posudzovaním materiálnych podmienok väzby opodstatnenou vo vzťahu k požadovanej ochrane ústavných práv. V okolnostiach danej veci však ústavný súd k takémuto záveru nedospel. Špecializovaný trestný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia zreteľne uviedol dôvod, pre ktorý v danej chvíli navrhovaný dôkaz sťažovateľom navrhovaným spôsobom (vypočutím záznamu) nevykonal. Nevznikla pritom žiadna pochybnosť o tom, že špecializovanému trestnému súdu bol prednesený dôvod navrhovania tohto dôkazu obhajobou (mal potvrdiť reálny výkon opatrovateľskej služby) a v spojení s tým mu teda bol prezentovaný aj jeho obsah (rozhovor dotknutých osôb zdieľajúcich sa so skúsenosťami z výkonu opatrovateľskej činnosti). Ak však špecializovaný trestný súd, disponujúc týmito poznatkami, nevyhovel v tomto konaní v rámci danej etapy trestného stíhania priamemu vykonaniu tohto dôkazu, a to s poukazom na jeho dôkaznú hodnotu v komparácii s výpoveďami svedkov a obvinených priamo popierajúcich výkon opatrovateľskej služby, nemožno tento postup prvostupňového súdu *a priori* diskvalifikovať z jeho ústavnej udržateľnosti. Ústavný súd nie je súdom skutkovým a v žiadnom prípade nie je oprávnený prehodnocovať skutkové ani práve závery všeobecného súdu, ku ktorým na základe svojho prieskumu predmetnej veci dospel, ak ich možno pokladať za udržateľné z perspektívy správnosti aplikácie práva, dostatočnosti ich odôvodnenia a nearbitrárnosti.

47. Sudca špecializovaného trestného súdu pre prípravné konanie pritom zdôraznil, že predbežným hodnotiacim záverom o dôvodnosti trestného stíhania ešte nedefinoval dôkaznú situáciu s konečnou platnosťou, ale len pre účely tohto rozhodovania o väzbe v štádiu prípravného konania. Finálne hodnotenie dôkazov vrátane komplexného posúdenia vierohodnosti osôb môže byť súdom (sudcom) realizované až po podaní obžaloby (v konaní pred súdom) podľa toho, o ktoré dôkazy (a či vôbec) prokurátor oprie obžalobu.

48. S prihliadnutím na uvedené ústavný súd nemohol prisvedčiť ani námietke sťažovateľa, že nevykonaním dôkazu vypočutím hlasového záznamu došlo k porušeniu jeho základného práva na rovnosť účastníkov konania. Ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by zvoleným postupom

konajúceho súdu zjavne zvýhodňovala prokurátora v danej trestnej veci. Preto ani postup a rozhodnutie najvyššieho súdu „aprobujúce“ postup a rozhodnutie súdu prvého stupňa nemohli neprípustne zasiahnuť do tohto práva sťažovateľa.

49. Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu (v spojení s prvostupňovým rozhodnutím) ústavný súd zistené skutočnosti hodnotí ako také, pre ktoré možno považovať toto rozhodnutie za ústavne konformné, a teda nie je dôvod, aby ústavný súd do tohto rozhodnutia akýmkoľvek spôsobom vstupoval. Zo záverov, ku ktorým najvyšší súd v spojení s uznesením špecializovaného trestného súdu pri posudzovaní podmienok väzby sťažovateľa dospel, nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia príslušných ustanovení Trestného poriadku, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Potrebu väzby sťažovateľa konajúce súdy zdôvodnili poukazom na konkrétne skutočnosti vyplývajúce z hľadiska materiálnej interpretácie podmienok kolúznei väzby. Podľa názoru ústavného súdu tak skutkové zistenia podporené dovtedy vykonaným dokazovaním, ako aj z nich odvodené závery najvyššieho súdu vychádzajúce zo záverov špecializovaného trestného súdu sú na základe týmito súdmi prezentovanými myšlienkovými postupmi a hodnoteniami dostatočne odôvodnené.

50. Záver o dostatočnosti odôvodnenia napadnutých rozhodnutí sa vzťahuje aj na námietku sťažovateľa spočívajúcu v tom, že všeobecné súdy sa nevysporiadali s ním uvádzanou argumentáciou. K tomu ústavný súd (v súlade so svojou judikatúrou) poznamenáva, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené sťažovateľom, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového i druhostupňového), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces, v tomto prípade v konaní o osobnej slobode (m. m. III. ÚS 209/04). Ústavný súd konštatuje, že rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 3Tostš/1/2023 z 11. januára 2023 v spojení s uznesením špecializovaného trestného súdu č. k. 12Tp/24/2022 z 22. decembra 2022 spĺňa požiadavky kladené ústavnoprávnymi princípmi na tento druh rozhodnutia (o osobnej slobode).

51. Vo vzťahu k dôvodnému podozreniu zo spáchania trestného činu ako materiálnej podmienky uvalenia väzby ústavný súd považuje za potrebné tiež pripomenúť, že v súlade s judikatúrou ESĽP sa uznáva, že „dôvodné podozrenie“ („*reasonable suspicion*“) treba považovať za dôležitú súčasť záruk každého proti jeho svojvoľnému zatknutiu alebo väzbe. Trestný poriadok (ako zákon, na ktorý poukazuje ústava vo svojom čl. 17 ods. 2) nevyžaduje, aby existencia dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu bola podložená proti obvinenému dôkazmi, ktoré očakáva sťažovateľ. Ústavný súd pripomína, že úlohou väzobného súdu nie je posúdenie otázky viny sťažovateľa, ktoré je predmetom samotného trestného konania proti nemu. Na účel prípustnosti zásahu do osobnej slobody väzbou postačuje existencia dôvodného podozrenia, teda skutočností alebo informácií, ktoré by objektívneho pozorovateľa presvedčili, že dotknutá osoba mohla spáchať daný trestný čin. Predmetnú dôvodnosť je potrebné posudzovať s ohľadom na všetky okolnosti prípadu (pozri rozsudok Veľkej komory vo veci Selahattin Demirtaş proti Turecku č. 2 z 22. 12. 2020, sťažnosť č. 14305/17, bod 314 a tam uvedené odkazy, rozsudok ESĽP vo veci Fox, Cambell a Hartley v. Veľká Británia z 30. 8. 1990) k aktuálnemu štádiu trestného konania. Spravidla až po vznesení obvinenia sa v rozhodujúcej miere otvára priestor na dokazovanie v prípravnom konaní, v dôsledku čoho sa dôvodnosť vzneseného obvinenia postupne „odkrýva“ (t. j. buď

potvrďuje alebo vyvracia) práve dokazovaním. Samotné dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku rátajú s existenciou takéhoto dokazovania počas prípravného konania (napr. IV. ÚS 383/04).

52. Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd dostatočne ozrejmil, ktoré okolnosti boli podkladom na prijatie záveru o nevyhnutnosti väzobného stíhania sťažovateľa. Ústavný súd sa nedomnieva, že by závery najvyššieho súdu vyznievali v tomto smere abstraktne. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu obsahuje zákonné dôvody väzby, pričom tieto sú aj skutkovo konkretizované tak, aby sa dalo uzavrieť, že napĺňajú obavu vyjadrenú v znení dôvodov väzby, pre ktoré bol sťažovateľ vo väzbe ponechaný.

53. Namietané uznesenie najvyššieho súdu (v spojení s uznesením špecializovaného súdu) je v súlade s ústavnoprávnymi požiadavkami, ktoré obmedzujú zákonnú možnosť a zákonné predpoklady pozbavenia osobnej slobody v rozsahu ústavného princípu vyjadreného v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru. Ústavný súd preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.3. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 49 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), čl. 6 ods. 3 písm. a) a čl. 13 dohovoru uznesením najvyššieho súdu

54. Ústavný súd v súvislosti s námietkou sťažovateľa o porušení jeho práva zaručeného čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru konštatuje, že ústavnou sťažnosťou napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu sa týka ďalšieho trvania väzby sťažovateľa (rozhodovalo sa o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu). Dôvodnosť ďalšieho trvania väzby je však *ratione materiae* súčasťou čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru. Článok 5 ods. 1 písm. c) dohovoru sa, naopak, *ratione materiae* vzťahuje na rozhodovanie o vzatí do väzby (o uvalení väzby). Sťažovateľova námietka o porušení práva zaručeného v čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru je preto neopodstatnená už na prvý pohľad (obdobne napr. I. ÚS 352/06, III. ÚS 34/07, III. ÚS 67/08).

55. Z uvedených dôvodov ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

56. Podobne základné práva zaručené v čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy (základné právo na kontradiktórne konanie a na rovnosť zbraní, prípadne základné právo vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom) sú v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu *ratione materiae* aplikovateľné len na rozhodovanie súdu vo veci samej, nie však na rozhodovanie vo väzobných veciach, ktorému sa poskytuje ústavná ochrana prostredníctvom ustanovení čl. 17 ústavy, ako aj prostredníctvom ustanovení čl. 5 dohovoru (obdobne I. ÚS 239/04, I. ÚS 100/04, II. ÚS 465/2011, pozri tiež napr. II. ÚS 10/2016, I. ÚS 124/08, II. ÚS 60/08, III. ÚS 135/04, IV. ÚS 397/2010 atď.).

57. Sťažovateľ teda namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy uznesením vydaným v konaní o osobnej slobode, na ktoré sa označené články ústavy vecne nevzťahujú, ústavný súd preto aj túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

58. V konečnom dôsledku však ústavný súd podstatný obsah označených práv preskúmal skrz namietané porušenie základného práva na osobnú slobodu (čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy) a práva na slobodu a bezpečnosť (čl. 5 ods. 4 dohovoru), avšak s negatívnym výsledkom (pozri predchádzajúcu časť odôvodnenia tohto rozhodnutia).

59. V konečnom dôsledku ústavný súd ako zjavne neopodstatnenú hodnotí ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v časti namietaného porušenia čl. 49 ústavy a porušenia práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) dohovoru. Je zrejmé, s poukazom na časť III.2. odôvodnenia tohto rozhodnutia, že ak ústavný súd dospel k záveru o akceptovateľnosti posúdenia konania uvedeného v skutkovej vete uznesenia o vznesení obvinenia sťažovateľovi, z ktorého vychádzali aj všeobecné súdy pri rozhodovaní o jeho osobnej slobode ako subsumovateľného pod príslušné skutkové podstaty konkrétnych trestných činov, potom nebolo možné dospieť ani k záveru o porušení čl. 49 ústavy. Rozhodne v tejto veci nejde o situáciu, že by skutok tak, ako je opísaný v uznesení o vznesení obvinenia a ktorý bol podkladom na rozhodnutie o väzbe, nezodpovedal žiadnej zo skutkových podstát uvedených v Trestnom zákone, t. j. že by išlo o takú interpretáciu, ktorá by svojvoľne za trestné považovala také určité typové konanie, ktoré v Trestnom zákone nie je vôbec uvedené (popísané) [pozri napr. Varela Geis proti Španielsku, rozhodnutie, 20. 9. 2011, č. 61005/09, § 32; Jobe proti Spojenému kráľovstvu, rozhodnutie, 14. 6. 2011, č. 48278/09].

60. Z obdobných dôvodov je logickým aj záver o nemožnosti porušenia čl. 6 ods. 3 písm. a) dohovoru, ktorý sťažovateľovi garantuje byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia proti nemu, ku ktorému malo dôjsť napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu. Nič nenasvedčuje tomu, že by k naplneniu záruk podľa označeného článku dohovoru nedošlo pri oznámení uznesenia o vznesení obvinenia sťažovateľovi, prípadne pri úkonoch prípravného konania pred príslušným orgánom činným v trestnom konaní. V súvislosti s namietaným rozhodnutím najvyššieho súdu sťažovateľ nijako nepreukázal, že by najvyšší súd (alebo špecializovaný trestný súd) akýmkoľvek svojím správaním (postupom) mal dať, a pritom nedal zadosť označenému právu, keďže nič nesignalizuje, že by sa sťažovateľ práv vyplývajúcich z uvedeného ustanovenia dohovoru zodpovedajúcim spôsobom domáhal práve až pred všeobecnými súdmi.

61. Vnímanie sťažovateľa, že jemu v uznesení o vznesení obvinenia za vinu kladené konanie nenapĺňa všetky obligatórne znaky skutkovej podstaty, nemožno „automaticky“ spájať s porušením čl. 6 ods. 3 písm. a) dohovoru.

62. Tieto okolnosti boli dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľa aj v tejto časti pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

63. Napokon k namietanému porušeniu čl. 13 dohovoru ústavný súd uvádza, že z neho vyplýva pre fyzické osoby a právnické osoby právo akcesorickej (druhotnej alebo sekundárnej) povahy na účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom v prípade porušenia ostatných ľudských práv chránených dohovorom. Ústavný súd odkazuje aj na judikatúru EŠLP, podľa ktorej uplatňovanie práva vyplývajúceho z čl. 13 dohovoru musí nadväzovať na aspoň obhájitelné tvrdenie (*arguable claim*) o porušení iného práva chráneného dohovorom (napr. rozhodnutie vo veci Silver a ostatní proti Spojenému kráľovstvu z 25. 3. 1983). Článok 13 dohovoru sa tak vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (Boyle a Rice proti Spojenému

kráľovstvu, rozsudok z 27. 4. 1988, séria A, č. 131, rovnako nálezy ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 24/2010, IV. ÚS 325/2011, IV. ÚS 90/2013). V danom prípade táto podmienka splnená nebola, keďže ústavný súd sťažovateľove námietky týkajúce sa namietaného porušenia ním označených práv podľa dohovoru [čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 4, čl. 6 ods. 3 písm. a); ale aj základných práv podľa ústavy čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 49] posúdil ako zjavne neopodstatnené, preto nezostalo žiadne právo, v spojení s ktorým mohol sťažovateľ namietat' porušenie čl. 13 dohovoru. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu tak nemohlo dôjsť ani k porušeniu sťažovateľovho práva podľa čl. 13 dohovoru, preto bolo namieste ústavnú sťažnosť aj v tejto časti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

64. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 5. apríla 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu